

HENKILÖKUVASSA SAMULI NAAMANKA

Haastateltavana *Betoni*-lehden henkilögalleriassa on tällä kertaa sisustusarkkitehti Samuli Naamanka (s. 1969)

Poikkitieteellisyys on sana, joka vilah-telee Samuli Naamangan puheessa tiuhaan. Omalla kohdallaan hän on myös toteuttanut poikkitieteellisyttä kiitettävästi: Nelisen vuotta sitten Taideteollisesta korkeakoulusta sisustusarkkitehdiksi valmistunut Samuli on näet opiskellut runsaat kolme vuotta myös fysiikkaa. Tällä hetkellä hänen työpäivänsä voikin kuluu yhtä hyvin huonekalusuunnittelun kuin graafisen betonin parissa.

Lukion jälkeen Samuli aloitti opiskelut kotikaupunki Oulun yliopistossa fysiikan laitoksella. "AmmatINVALINTA ei ollut itsestään selvyyttä, mietin myös mm. eläinlääkistä, arkkitehtuurin kiinnostusta. Vaikka fysiikan opinnot ja varsinkin opiskelun vapaamuotoisuus innostivat, se tuntui kuitenkin väli-vaiheelta. Valmistumisen jälkeen toden-näköisin vaihtoehto eli opettajan työ ei tuntunut omalta jutulta", Samuli kertoo. Fysiikan opiskelujen lomassa hän kävi Limingan taidekouluun ja jatkoi sieltä 1,5 vuodeksi Rovaniemelle opiskelemaan graafista suunnittelua. Taikiin Samuli pyrki useamman kerran; oppilaitoksen ovi aukeni vuonna 1993.

POIS PUTKESTA

Taikiin opiskellessaan Samuli oli Tanskassa vaihdossa: "Sen koulutusjärjestelmästä olisi paljon opittavaa. Meillä Suomessa opiskelut ovat pitkälle osastokohtaisia: jos opiskelet arkkitehtuuria, olet tiukasti siinä putkessa. Tanskassa taas taideteollisuus, arkkitehtuuri ja taide käsitetään paljon laajempaan kokonaisuuteen, joka otetaan huomioon myös koulutuksessa. Osastojen kesken on paljon enemmän synergiaa."

Samulin mielestä myös Suomen yliopisto- ja korkeakoulumaailmassa tarvittaisiin nykyistä laajempaa poikkitieteellisyttä. "Ikävä kyllä viime aikoina on menty pikemminkin toiseen suuntaan, kun oppituolikohtaiset tu-

losvastuut painavat päälle. Opiskeleminen ns. omassa porukassa heijastuu sitten työelämässä herkästi ennakoluuloina, kun joudutaan tekemään yhteistyötä muiden alojen ihmisten kanssa. Jos eri aloihin olisi tutustuttu jo opiskeluaikana, olisi työelämänkin yhteistyö helpompaa."

Samuli itse työskentelee DNA Design ja arkkitehtuuri -työhuoneella, jossa on kymmenkunta henkilöä: arkkitehteja, sisustusarkkitehteja, muotoilijoita. "Kullakin on omia yrityksiä, jotka projektista riippuen muodostavat erikokoisia verkostoja, kolmen-neljän hengen ryhmiä. Omat työni ovat olleet pitkälle tuotekehityshankkeita, joita olen tehnyt aika paljon yksinkin."

BETONIKURSSI OIKEAAN AIKAAN

Betoniin Samuli tutustui, kun hän sai tehtäväksi tamperelaisen tehtaan laajennussuunnittelun ideoinnin: "Tehtävä oli toteutettu variax-laattalla. En tuntenut betonia materiaalina kovin hyvin, mutta onneksi Taikissa sattui silloin alkamaan betonikurssi, jolle pääsin mukaan." Kurssilla tutustui myös betonin pintahidastinaineisiin. Graafista suunnittelua opetelleena tunsin myös painomaailman. Niinpä sainkin idean: jospa aineita voisi käyttää painokoneessa", Samuli kertoo betonipinnan uuden käsittelytavan, graafisen betonin syntyvaiheesta.

Ideasta oli kuitenkin vielä aika matka käytäntöön. "Betonikurssia vetänyt Anna Kronlöf innosti viemään ideaa eteenpäin. Vuoden verran kesti, kunnes sain yhteistyökumppanit projektiin mukaan. Avaintekijä oli saada myös painoteollisuus mukaan hankkeeseen, sillä pintahidastinaineet piti saada toimimaan myös painokoneessa. Alusta pitäen piti myös saada mukaan erilaisia painotekniikoita, jotta kohteen suuruudesta riippuen pystytään käyttämään kulloinkin taloudell-

1. Sisustusarkkitehti Samuli Naamanka toivoi laajempaa poikkitieteellisyttä niin suomalaisen koulutukseen kuin työelämäänkin. Omassa koulutuksessaan: fysiikkaa, taidetta, arkkitehtuuria - ja töissään: huonekaluja, betonin käsittelymenetelmien kehittämistä, graafista suunnittelua - hän on ajatustaan toteuttanut.

sinta menetelmää."

Samuli ei silloin kuvaa kehityshankkeen alkutaipaleesta vaan kertoo, että ihmisten vakuuttaminen siitä, että idea voisi toimia oli vaikeaa ja aikamoisen työstä.

GRAAFISESTA BETONISTA TEOLLINEN TUOTE

Ensimmäiset graafisen betonin kokekappaleet Samuli kävi itse tekemässä Taikissa: ensin vedostamassa halutun kuvan seripöydällä pintahidastinaineella, ja sitten valamassa sen.

Kehitystyön alusta asti oli kantavana ideana tehdä todellista teollista tuotetta, joka saadaan kohtuuhintaiseksi. Entä graafisen betonin käyttökohteet? "Oma ajatukseni oli kehittää tuote nimenomaan arkkitehtuurin tekemiseen. Tietysti graafisella betonilla voi tehdä myös taideteoksia, joita ensimmäiset toteutuneet työt ovatkin olleet."

Jo valmiita mittavimpia graafisen betonin töitä ovat Helsingin Arabianrannassa *Samulin ja Päivi Kiurun* suunnittelema taideseinät kerrostalojen porraskäytäviin. "Ne onnistuivat hyvin; valun teki Paramid Oy, joka on ollut kehitystyössä mukana alusta lähtien", Samuli kertoo ja korostaa samalla, että tuotantotapa on vapaasti kaikkien betoniyritysten käytettävissä.

Iso kohde on alkamassa Helsingin Fallkullassa. Siellä Arkkitehtitoimisto Brunow & Maunulan suunnitteleman kerrostalojen sisäpihan julkisivut on suunniteltu graafisena betonina. Fasadeihin tehdään viivaa graafisella betonilla; musta kiviaines ja pintahidastimella tehty puhdasvalupintainen viiva.

Kuvien ja kuvioiden lisäksi graafisen betonin tekniikalla voidaan tehdä täysin kompaktipintaisia painopape-reita, jossa ei ole kuviota lainkaan. Tekniikalla pystytään toteuttamaan pintahidastinaineilla tehtävä valut, jolla saadaan samettimaista pintaa. Myös kokeilut pihalaattavalmistajan kanssa on aloitettu.

JATKOKEHITYKSELLÄ LISÄVAIHTOEHTOJA

Samantyyppistä betonipintaa seripainotekniikalla on tehty muallakin: "Sveitsiläinen arkkitehtitoimisto Herzog & de Meuronin tuote on kuitenkin lähinnä käsityötä, jossa kuvan koko on korkeintaan 80x120 senttiä ja se on tehty eri tekniikalla."

"Meidän tekniikassamme graafisen betonin pintaan tuleva kuva voidaan painaa yli kolmetriselle, rullattavalle kalvolle, joten yhtenäisestä pinnasta saadaan haluttaessa erittäin suuri", Samuli kertoo.

Teknisesti graafinen betoni on hänen mukaansa jo valmis tuote. "Meillä on kaksi hyvin toimivaa pintahidastussyvyttä. Jatkokehitystä tarvitaan silti edelleen, kun kokeillaan eri syvyydelle peseviä aineita ja varmistetaan niiden toimivuus. Myös konkreettinen tuotannon hallinta ja toimitatavat vaativat vielä kehitystyötä."

Graafista betonia varten on perustettu yritys, jossa toimitusjohtajuuden on ottanut *Veli-Pekka Rydenfelt*. Samuli vastaa taiteellisesta puolesta. Pian toteutukseen tulevia graafisen betonin kohteita yrityksellä on jo usei-

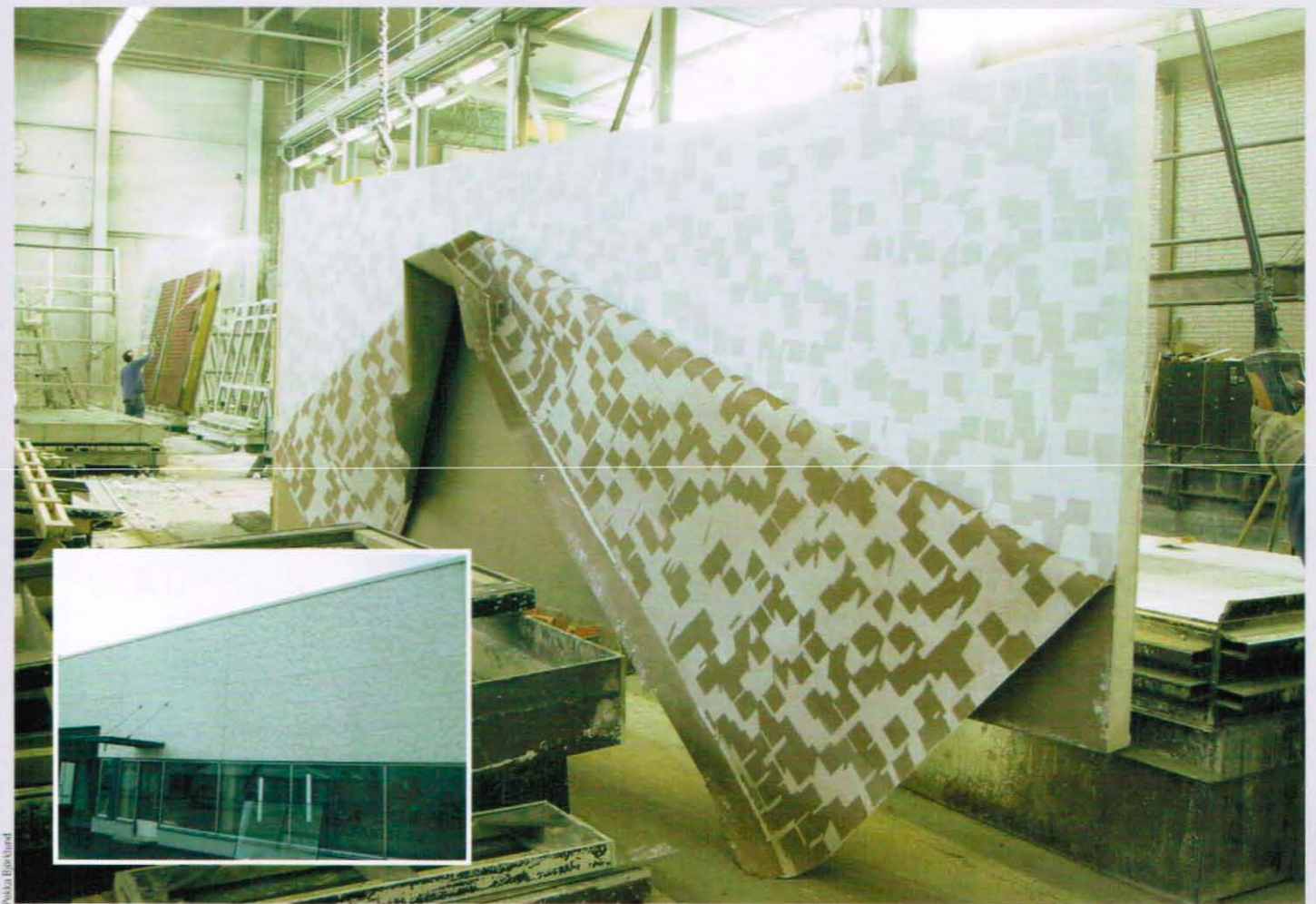

Foto: Bertland

ta, osa tosin on siinä vaiheessa, ettei niistä julkisesti voi vielä kertoa.

HINNAKSI 20-60 EUROA/NELIÖ

Graafisen betonin hinta riippuu liki täydellisesti sarjan pituudesta. Siihen pätee painoteollisuuden lainalaisuudet, jossa sadan julisteen hinta on käytännössä sama kuin yhden. "Yksittäisiä kuvioita käytettäessä graafisen betonin hinta on noin 60 euroa neliötä, rasteripinnalla hinta laskee pariin-kymmeneen euroon", Samuli antaa suurinpiirtein -arvoiksi.

"Kuluvan ja ensi vuoden ajan teemme pilottikohteita Suomessa, sitten on tarkoitus mennä myös ulkomaille", Samulin mukaan yhteydenottoja niin Suomesta kuin maailmalta onkin tullut jo runsaasti, vaikka tuotekehitysvaiheessa onkin tarkoituksellisesti pidetty matalaa profiilia.

Samulin mukaan myös graafista betonia tehtaalla valmistaneiden työntekijöiden palaute on ollut myönteistä ja innostunutta. Plussaa on myös se, että graafisessa betonissa pintahidastinaineet ovat kiinni kalvossa. Ne tulevat tehtaalle kuivana, joten työntekijät eivät altistu aineille.

Graafinen betoni on kehittäjilleen iso juttu myös taloudellisesti. "Riskit ovat isot. Meidän piti esimerkiksi

teettää oma painokone, joka on nyt sopimuspainajamme tiloissa Salmassa. Silti minulle ei ole tärkeintä bisnespuoli. Itse saan eniten tyydytystä, jos graafisella betonilla on vaikutusta ympäristöön: jos arkkitehdit käyttävät sitä rakennuksissa", Samuli toteaa. Henkilökohtaisesti hän on sitoutunut tekemään töitä graafisen betonin kanssa puolipäiväisesti seuraavat kaksi vuotta. Sen jälkeen hän toivoo voivansa vetäytyä taka-alalle.

HUONEKALUJA, YMPÄRISTÖTAIDETTA, GRAAFISTA SUUNNITTELUA

Mitä Samuli sitten tekee sen toisen puolikkaan työpäivästään? "Haluan tehdä monenlaista työtä, en jäää yhden asian vangiksi", hän vastaa.

Hän suunnittelee muun muassa huonekaluja. Martelan omistamalle P. O. Korhoselle onkin juuri valmistunut tuolimalli, jonka ympärille on suunnitella myös koko tuoteperhe.

Hän tekee myös graafista suunnittelua ja on mukana myös porukassa, joka on suunnitellut Fallkullan alueelle ympäristötaidetta. "Kuinka ollakaan siihen on tulossa graafista betonia, vaikka itse tietoisesti yritin sitä välttää", hän naurahtaa.

UUSI BETONI-IDEA: VÄRJÄYSMENETELMÄ

Vuoden alussa ratkennut Keksintökilpailu paljasti, ettei Samuli ole yhden idean mies. Hän näet voitti Keksintösäätiön, Betoniyhdistyksen ja Rakennuslehden järjestämän kilpailun ehdotuksellaan betonin värjäysmenetelmäksi.

Menetelmällä voidaan värjätä muuttia vasten valettu betonipinta ja siirtää samalla useasta eri pigmentistä koostuva kuvio sen pintaan.

"Värjäysmenetelmän kehitystyö on vielä alussa; pienissä malleissa siitä on kuitenkin jo saatu hyviä tuloksia. Pariin vuoteen en kuitenkaan uskalla luvata sen osalta vielä käytännön sovellutuksia", Samuli toppuuttelee. Matala profiili on hänen mielestään parempi kuin etukäteishekkutus.

BETONITEOLLISUUTEEN ULKOPUOLISENA

"Betoniteollisuudessa ei ole selvästikään totuttu siihen, että ulkopuoliset tulevat kehittämään heidän tekniikoitaan. Itsekin olen aistunut selvää vastarintaa", Samuli myöntää. "Monella muulla teollisuudenalalla on totuttu tekemään yhteistyötä esimerkiksi muotoilijoiden kanssa huomattavasti enemmän; ja saatu siitä hyviä tuloksia."

Graafinen betonikin on jo nyt osoit-

2 Graafinen betoni tehdään käyttämällä kalvoa, jolle painetaan pintahidastinaineella haluttu kuva. Betoni valetaan kalvon päälle ja kuva syntyy myös betonipintaan.

tanut, että eräissä kohteissa betoni on valittu materiaaliksi juuri sen takia, että on voitu käyttää graafista betonia. "Tuotekehityssatsaus on melko pieni, kun sen voi jo yhdessä kohteessa saada rahallisesti takaisin. Tätä taustaa vasten toivoisi, että satsaukset kehitystyöhön voisivat betoniteollisuudessa olla hieman isompiakin. Esimerkiksi huonekalusuunnittelussa parinkaan miljoonan satsaus yhteen ainoaan huonekaluun ei ole harvinaista", Samuli taustoittaa.

KORISTREENIT JÄÄVÄT VIELÄ VÄLIIN

Pienet lapset, 2- ja 5-vuotiaat, sekä Espoossa sijaitsevan omakotitalon laajennus täyttävät Samulin vapaa-ajan melko tiiviisti. "Aikaisemmin pelasin koripalloa. Yksissä treeneissä kävin tänäkin vuonna, mutta nyt ei aika tunnu enää siihen riittävän. Toivottavasti joskus myöhemmin", hän toteaa.

Sirkka Saarinen